

Yasal ve Bilimsel Boyutlarıyla KIYI

Editörler:

Hüseyin TUROĞLU - Hakan YİĞİTBAŞIOĞLU

Jeomorfoloji Derneği Yayını

No: 1

Temmuz 2017

Yasal ve Bilimsel Boyutlarıyla KIYI

Jeomorfoloji Derneği Yayını Yayın No: 1

ISBN: 978-605-67576-0-0

Jeomorfoloji Derneği

Dernek No: 34-213-165

www.jd.org.tr - destek@jd.org.tr

<https://www.facebook.com/JeomorfolojiDer>

<https://twitter.com/JeoOrg>

Turoğlu, H. ve Yiğitbaşıoğlu, H. (Ed.) 2017. *Yasal ve Bilimsel Boyutlarıyla KIYI*. Jeomorfoloji Derneği Yayını Yayın No: 1, ISBN 978-605-67576-0-0, İstanbul.

Bu kitabın tamamı veya bir kısmı Jeomorfoloji Derneğinin izini olmadan çoğaltılamaz ya da yeniden basılamaz. Kaynak göstermek şartı ile alıntı yapılabilir. Kitapta yer alan bölümlerin her türlü sorumluluğu bölüm yazarlarına ait olup, yazarların kişisel görüşlerini yansıtmaktadır.

Kapak tasarımı : H. Yiğitbaşıoğlu

Kapak fotoğrafı : KKTC, Altinkum plajı (H. Yiğitbaşıoğlu)

Baskı ve Cilt

Anka Matbaa / Sertifika No: 12328

Telefon: 0212 565 90 33 - 212 480 05 71

e-mail: ankamatbaa@superonline.com

İçindekiler

Deniz ve Göllerde Kıyı 1-30

H. Turoğlu

Kıyı Dinamikleri ve Süreçler 31-44

H. Yiğitbaşıoğlu

Kıyı Mevzuatı ve Jeomorfolojik Değerlendirmesi 45-62

H. Turoğlu

Türkiye'nin Kıyı Kumullarında Bitki Örtüsü 63-92

M. Avcı

Akarsu Vadilerinde Kıyı Kenar Çizgisinin Belirlenmesi 93-116

L. Nazik

Kıyı Alanlarının Kullanımında Beşerî Faktörler 117-146

S. Avcı

Kıyı Alanlarında Uzunluk ve Yüzölçümünün CBS ile Belirlenmesi 147- 154

S. Avcı

Kıyı Mevzuatı ve Jeomorfolojik Değerlendirmesi

Hüseyin TUROğLU

*İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü
turogluh@gmail.com*

Özet

Kıyılar ile ilgili ilk yasal düzenlemelerin, 17.02.1926 tarihinde kabul edilen, 743 sayılı Türk Medeni Kanununda yer alan; Sahipsiz şeyler ve umuma ait mallar-641, Kendi kendine akan suların cereyanı-666, Kurutma-667, Toprağın ıslahı-678 başlıkları altında yapıldığı görölmektedir. Sonrasında sırasıyla; 10.06.1933 tarihinde kabul edilen 2290 sayılı Belediye, Yollar ve Yapı Kanunu, 22.12.1934 tarihinde kabul edilen 2644 Sayılı Tapu Kanunu, 6785 Sayılı İmar Kanununda Bazı Değişiklikler Yapılması Hakkında 1605 Sayılı Kanunda (Kabul tarihi: 11.07.1972), 07.11.1982 tarihinde kabul edilen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası kapsamında kıyı ile ilgili açıklama ve hükümler maddeler halinde yer almıştır.

Kıyı ile ilgili ilk kanun; 27.11.1984 tarihinde kabul edilen 3086 sayılı Kıyı Kanunu'dur. Bu kanun; 3086 Sayılı Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik (RG 18.05.1985/18758) ile geliştirilmiştir. 10 Temmuz 1986 tarihinde Anayasa Mahkemesinin "3086 Sayılı Kıyı Kanunu ve onun Uygulanmasına Dair Yönetmelik" maddelerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermesinin ardından bu yönetmelik de hükümsüz kalmıştır. 04.04.1990 tarihinde 3621 Sayılı Kıyı Kanunu kabul edilmiştir. Halen uygulanmakta olan Kıyı Mevzuatı; 3621 Kıyı Kanunu ve Uygulanmasına Dair Yönetmeliklerden oluşmaktadır.

Güncel Kıyı Mevzuatı özellikle jeomorfoloji, daha geniş perspektifte de fiziki coğrafya çerçevesinde irdelenmiştir. 24 maddeden oluşan Kıyı Mevzuatının 4, 6, 8, 9, 14 ve 17. Maddelerin revize edilmesi hakkında gerekçeli değerlendirme ve öneriler yapılmıştır. Sonuçlar; kıyı mevzuatı ve onun uygulanmasında jeomorfolojinin önemini ve jeomorfolojolog performansını açıkça ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Kıyı Kanunu, Yönetmelikler, Kıyı Çizgisi, Kıyı Kenar Çizgisi, Resmi Gazete, .

Giriş

Jeomorfolojik bir ünite olan kıyılar; sahip oldukları doğal cazibeleri nedeni ile geçmişten günümüze hep rağbet edilen yeryüzü parçaları olmuştur. Kıyılar hakkında, önceleri, ilgili farklı kanunların maddelerinde ve daha sonra, 3086 sayılı Kıyı Kanunu ile ve ardından 3621 Sayılı Kıyı Kanunu ve

bu kanunun yönetmelikleri aracılığı ile hem doğal özelliklerinin korunması ve hem de sürdürülebilir kullanımın tesisi amaçlanmıştır. 3621 Sayılı Kıyı Kanunu (Kabul Tarihi: 04.04.1990, RG 17.04.1990/20495) ve 3621 Sayılı Kıyı Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik (RG 03.08.1990/20594) ve bu yönetmeliğın bazı maddelerinde, farklı tarihlerde yapılan değişiklikler ile halen yürürlükte olan bir "Kıyı Mevzuatı" oluşturulmuştur. Bu çalışma; halen yürürlükte olan "Kıyı Mevzuatı" nın özellikle jeomorfolojik, geniş çerçevede ise fiziki coğrafya perspektifinde incelenerek değerlendirmesinin yapılmasını, bazı maddelere ait eksikliklerin gerekçeleriyle birlikte ortaya konulmasını ve revize önerilerde bulunulmasını kapsamaktadır. Bu kapsamda; önce kıyı ile ilgili olan yasal düzenlemelerin tarihsel gelişimi özetlenmiştir. Daha sonra ise halen yürürlükte olan kıyı mevzuatındaki maddeler irdelenmiştir.

Yasal Düzenlemelerin tarihsel gelişimi

Yasal olarak ilk defa; 17/02/1926 tarihinde kabul edilen **743 sayılı Türk Medeni Kanununda** (Resmi Gazete (RG) Tarih: 04/04/1926, Sayı: 339) tanımlanan "kıyı", kamuya ait yerlerden sayılmış ve tescil dışı bırakılması gerektiği belirtilmiştir (TMK, 1926). Ayrıca "*sahipsiz şeyler ile menfaat-umuma ait mallar devletin tasarrufu altındadır*" ifadesi ile de devlet koruması altına alınmak istenmiştir (6-Sahipsiz şeyler ve umuma ait mallar: 641). Ayrıca "*4-Kendi kendine akan suların cereyanı: 666*", "*5-Kurutma: 667*", "*V.Toprağın ıslahı: 678*" başlıkları ile kıyı mevzularına değinilmiştir.

10.06.1933 tarihinde kabul edilen **Belediye, Yollar ve Yapı Kanunu** (Kanun No: 2290, RG 21.06.1933/2433), Madde 4 te; "*Müstakbel Şehir Haritasının Tazmininde Esaslar*" başlığı altında kıyı ile ilgili aşağıdaki özel bir paragraf yer almıştır (BYYK, 1933).

Madde 4, (F) Su kenarlarında rıhımdan veya rıhtım yapılabilecek noktadan 10 metre genişliğinde bir mahal, umumun istifadesine mahsus olarak, serbest bırakılacaktır.

Deniz, Göl ve Akarsu kıyıları ile ilgili ilk yasal düzenlemelerin **2644 Sayılı Tapu Kanunu** (Kabul Tarihi: 22.12.1934, 29.12.1934/2892) 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14. Maddeleri ile yapıldığı görölmektedir (TK, 1934). 2644 Sayılı Tapu Kanunu'nda adı geçen maddeler aşağıdaki gibidir.

Madde 8 – *Denizden doldurulmak istenilen yerler için o yerin en büyük mal memurundan izin almak lazımdır. Bu izin doldurulacak yer belediye sınırı içinde ise belediyenin, limanı da alakadar ediyorsa liman dairesinin veya deniz ticareti idaresinin ve müstahkem mevki kumandanlığı olan yerlerde müstahkem mevki kumandanlığının muvafakatleri alındıktan sonra 3 yıl müddetle verilir. Belediye sınırı dışında ise alakalarına göre vilayet veya kaza idare heyetlerinin muvafakati alınır. İzinle doldurulan bu yerler izin veren dai-*

relerden alınacak belgeler üzerine değer baha aranmaksızın dolduran namına tapu sicillerine geçirilir. Üç yıl içinde makbul bir özür olmaksızın doldurma işini bitirmeyenlerin bu yerlerden eli çektilir.

Madde 9 – İzinsiz doldurulmuş olan yerlerin tescilinde mahzur olmadığı alakalı daire ve heyetlerce kabul olunursa doldurulan yerlerin doldurulmuş olduğu halindeki değer bahasının onda biri alınmak şartı ile dolduran namına tescili yapılır.

Madde 10 – Deniz kıyısında teressüattan veya denizlerin med ve cezrinde dolmuş yerlerin satılmasında mahzur olmadığı sekizinci maddede yazılı alakalı dairelerce bildirildiği takdirde o yerlerin kendi gayrimenkulüne bitişik olan kısmını o gayrimenkul sahibinin kendisine yapılacak tebligattan itibaren iki sene içinde takdir olunacak değer baha ile almağa hakkı vardır. Bu yerleri satın alanların o yeri korumak için rıhtım inşası hakkı olacaktır.

Madde 11 – Sahipli bir gayrimenkulün önü veya bitişigi doldurulmak istenildiği takdirde sahibinden başkasına izin verilemez. İzinsiz olarak sahibi tarafından doldurulan böyle bir yerin tescilinde mahzur olmadığı alakalı daire ve heyetlerce bildirildiği takdirde doldurulan yerin doldurulmuş olduğu haldeki kıymetinin onda biri alınıp dolduranın veya dolduranın yerine geçeninin namına asıl mülkü ile birleştirilerek tescil olunur. Devlet, vilayet, belediye veya köy meclisince sıhhi, içtimai veya iktisadi sebeplerle yapılacak doldurma işlerinde yukarıdaki fıkrada yazılı gayrimenkul sahiplerine doldurmağa yetecek mühlet verilerek doldurma teklif olunur. Bu müddet içinde doldurmadıkları takdirde bu hakları kalmaz.

Madde 12 – Bir gayrimenkulün önünde veya bitişiginde olup ta sahibi tarafından doldurulmak istenilen yerin doldurma işi bitirilmeksizin o gayrimenkul bir başkasının mülkiyetine geçer veya aynı bir hakla takyid olunursa, başka suretle mukavele bulunmadığı takdirde bu muamele işin şartları mahfuz olmak üzere doldurulan yerde de sari olur.

Madde 13 – Devletçe veya vilayet ve belediyelerce yapılan liman, dalgakıran, inşaatı ile temizleme ve taramadan meydana gelecek arazi hususi kanunlarındaki hükümlere bağlıdır.

Madde 14 – 8, 9, 10, 11 ve 12 nci maddeler hükmü bataklık olmayan göl ve nehir kenarlarında da caridir. Şu kadar ki nehrin asıl yatağını ve suların akıntısını bozmadığı ve alt taraflara ve başkalarına mazarratı olmayacağı hakkında fenni rapor aranır.

Başlı başına tasarruf olunabilecek deniz, göl veya nehir metrukatı bulunan sahipsiz yerler sahipli bir gayrimenkulün önünde veya bitişiginde bulunursa o gayrimenkul sahibine değer baha ile satın alması teklif olunur. Bir yıl içinde talip olmadığı takdirde başkalarına satılır. Bu yerler başlı başına tasarruf olunmayacak halde ise takdir olunacak değer baha ile bitişigindeki gayri-

menkul sahiplerine temlik olunarak kendileri borçlandırılır.

2644 Sayılı Tapu Kanunu, yukarıda yazılı maddelerindeki kıyı mevzuatı; **6785 Sayılı İmar Kanununda Bazı Değişiklikler Yapılması Hakkında 1605 Sayılı Kanunun** (Kabul Tarihi 11.07.1972, RG Tarih: 20.07.1972, Sayı: 14251) Ek Madde 7 ve Ek Madde 8 ile aşağıdaki gibi değiştirilmiştir (İKD-YHK, 1972).

EK MADDE 7. — Deniz, göl ve nehir kenarlarımda 10 metreden az olmamak üzere İmar ve İskân Bakanlığınca tespit edilecek mesafe dâhilinde hususî şahıslarca umumun istifadesine ayrılmayan bina inşa edilemez, mevcutlara ilâve yapılamaz. Deniz, göl ve nehir kenarlarında, bölgenin şartlarına ve mahallin özelliğine göre, imar ve İskân Bakanlığınca teklif ve Bakanlar Kurulu kararı ile tespit ve ilân olunan sahalara ait imar plânları öncelikle hazırlanır. Bu saha şeriti içerisinde kalan bilumum arazi ve arsaların kullanılması, ifraz ve tevhit, bunlar üzerimde her türlü yapı yapılması, mevcutların genişletilmesi, bunlara kat ilâvesi ve bu binaların kullanma şekillerine dair esaslar İmar ve İskân Bakanlığınca hazırlanacak talimatnamede belirtilir. Bu şerit içerisinde kalan yerlerde, yukarıda sözü geçen İmar plânı esaslarıma ve talimatname hükümlerine aykırı tatbikat yapılamaz. Bu şerit içinde bulunan ammeye ait binalı ve binasız arazi ve arsalar özel mülkiyete intikal ettirilemeyeceği gibi, bu yerlerde denizden doldurma ve baltalık kurutma suretiyle özel mülkiyet adına arazi ve arsa da kazanılamaz.

EK MADDE 8. — Belediye hudutları ve mücavir sahalardan dışında bulunup da bölge plânlaması veya sınaî veya turistik ehemmiyeti bakımından veya ulaşım yolları ve bunların emniyeti veya civarının yerleşme nizamı dolayısıyla İmar ve İskân Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu karar ile belli edilecek yerlerde, adı geçen bakanlıkça hazırlanacak talimatname esasları dairesinde aşağıdaki hükümler tatbik olunur. a) Bu yerlerde talimatnamede belirtilen şartlara uymayan ifraz ve tevhit muameleleri yapılamaz ve tapuya tescil edilemez. b) Bu yerlerde bulunan arazi, arsa ve yapılar, varsa plânda, yoksa talimatnamede belli edilen maksatlar dışında kullanılamaz. c) Bu yerlerde yapılacak yapıların, plânda veya talimatnamede belirtilen ölçü ve şartlara uyması mecburidir. d) Bu gibi yerlerde yapı yapılabilmesi için ilgili valiliğe dilekçe ile müracaat edilmesi ve bu dilekçeye talimatnamede belirtilen vesikaların eklenmesi suretiyle izin alınması lâzımdır. Valiler bu müracaatları plân ve talimatname esaslarıma göre incelettirip, 30 gün içerisinde cevaplandırılmasını temin ederler. Fen ve sağlık bakımından mahzurlu görülen veya bu kanunun yürürlüğe girdiği gündem sonra yapıp da yukarıda sözü geçen plân ve talimatname hükümlerine uymayan yapılar, valiliklerce yapılacak tebligat üzerine, sahipleri tarafından en geç bir ay içinde mümkünse düzeltilir, değilse yıktırılır. e) İkmal olunan yapıların kullanılabilmesi için, valiliğe dilekçe ile müracaat olunması ve kullanıma izni alınması lâzımdır. f) Valiler bu sahalarda içinde talimatname esaslarına uygunluğu temine, müddeti içerisinde sahiplerince düzeltilmeyen tatbikatı veya yıktırılmayan yapıları, dü-

zeltme veya yıkım gideri sonradan yüzde on fazlasıyla sahibinden alınmak üzere, düzeltirmeye veya yıktırmaya ve bu maksatla yapılacak harcamaları özel idare bütçesinden karşılamaya yetkilidir. g) Valiler, bu maddenin tatbikinde, 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun kendilerine vermiş olduğu yetkilerden faydalanırlar. h) Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 6785 sayılı İmar Kanununun ilgili ceza hükümleri uygulanır. 1) Yukarıdaki bentlerde belirtilen hususlar; belediye hudutları içerisinde yapılan tatbikat sırasında 6785 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre belediye encümeni kararı alınmasını gerektiriyorsa, bu maddenin tatbik edildiği yerlerde bu karar; il idare kurullarınca alınır. j) Ek madde 7'de sözü geçen yerlerden belediye hududu ve mücavir sahalarda bulunanları hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

07.11.1982 tarihli "Türkiye Cumhuriyeti Anayasası", kıyıları ile ilgili olarak aşağıdaki uygulamaları etkin kılmıştır (TCA, 1982). Bunlar;

III. Kamu yararı

A. Kıyılardan yararlanma

MADDE 43- *Kıyıları, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir. Kıyıları sahil şeritlerinin, kullanılış amaçlarına göre derinliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkân ve şartları kanunla düzenlenir.*

17.02.1926 tarihinde kabul edilen 743 sayılı Türk Medeni Kanununda yer alması ile başlayan kıyı ile ilgili yasal düzenlemeler; daha sonra zaman içinde farklı kanunların kapsamı içindeki kıyı ile ilgili maddeler aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Sadece kıyı ve kıyı ile ilgili konuları kapsayan kanun; 27.11.1984 kabul tarihli ve **3086 sayılı "Kıyı Kanunu"** dur (RG 01.12.1984/18592). 3086 sayılı Kıyı Kanunu; Genel Hükümler, Kıyı Kenar Çizgisi ve Sahil Şeridi, Kıyı ve Sahil Şeridinde Planlama ve Yapılanma, Kontrol, Ceza ve Çeşitli Hükümlere ait dört bölümü oluşturan 19 maddeden ibarettir (KK, 1984).

3086 sayılı Kıyı Kanunu 8. Maddesinde yer alan "*Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunun teşekkülü, çalışma usul ve esasları Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir*" ifadesi ve aynı kanunun 17. Maddesinde yer alan; "*Bu Kanunun uygulanması ile ilgili yönetmelik, kanunun yayımından itibaren 3 ay içinde Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca hazırlanır*" ifadesi nedeni ile **3086 Sayılı Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik** (RG Tarih: 18.05.1985, Sayı: 18758) yürürlüğe girmiştir (KKUDY, 1985).

01.12.1984 günlü, 18592 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 27.11.1984 günlü, 3086 sayılı Kıyı Kanununun 4, 5, 6, 9, 12, 13, 17. maddelerinin ve

Geçici 2. maddesinin Anayasanın Başlangıç kısmıyla kimi maddelerine aykırılığı nedeniyle, iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine dava açılmış ve Anayasa Mahkemesi; Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir (Esas sayısı: 1985/1, Karar sayısı: 1986/4, Karar günü: 25.02.1986, RG 10.07.1986/19160) (KKİ, 1986).

Sonraki kıyı ile ilgili yasal düzenleme **3621 Sayılı Kıyı Kanunu** ile yapılmıştır (Kabul Tarihi: 04.04.1990, RG 17.04.1990/20495) (KK, 1990). Uygulamada ortaya çıkan ihtiyaçlar nedeni ile farklı tarihlerde **3621 Sayılı Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikler** çıkarılarak 3621 sayılı Kıyı Kanunu uygulanmasına açıklık getirilmiştir.

3621 sayılı Kıyı Kanunu ve sonraki yasal düzenlemeleri

Hukuki perspektifte, halen “Kıyı” ile ilgili uygulanmakta olan mevzuat; **3621 Sayılı Kıyı Kanunu** (Kabul Tarihi: 04.04.1990, RG 17.04.1990/20495) ve **3621 Sayılı Kıyı Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik** (RG 03.08.1990/20594) ve **bu yönetmeliğin bazı maddelerinde de değişiklikler** (RG 13.10.1992/21374; RG 30.3.1994/21890; RG 27.07.1996/22709; RG 15.08.2003/25200; RG 30.03.2004/25418; RG 21.07.2005/25882; RG 13.08.2008/26966. RG 25.03.2011/27885; RG 02.04.2013/28606; RG 26.07.2014/29072) çerçevesinde oluşturulmuştur.

3621 Sayılı Kıyı Kanunu ve 3621 Sayılı Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik ile bu yönetmeliğin değişen bazı maddeleri ile şekillenmiş olan güncel uygulamadaki kıyı mevzuatında (KKUDY, 2017); uygulamadaki Kıyı ile ilgili kavramlar, tanımları, açıklamalarına ait bazı önemli maddeleri aşağıdaki gibidir.

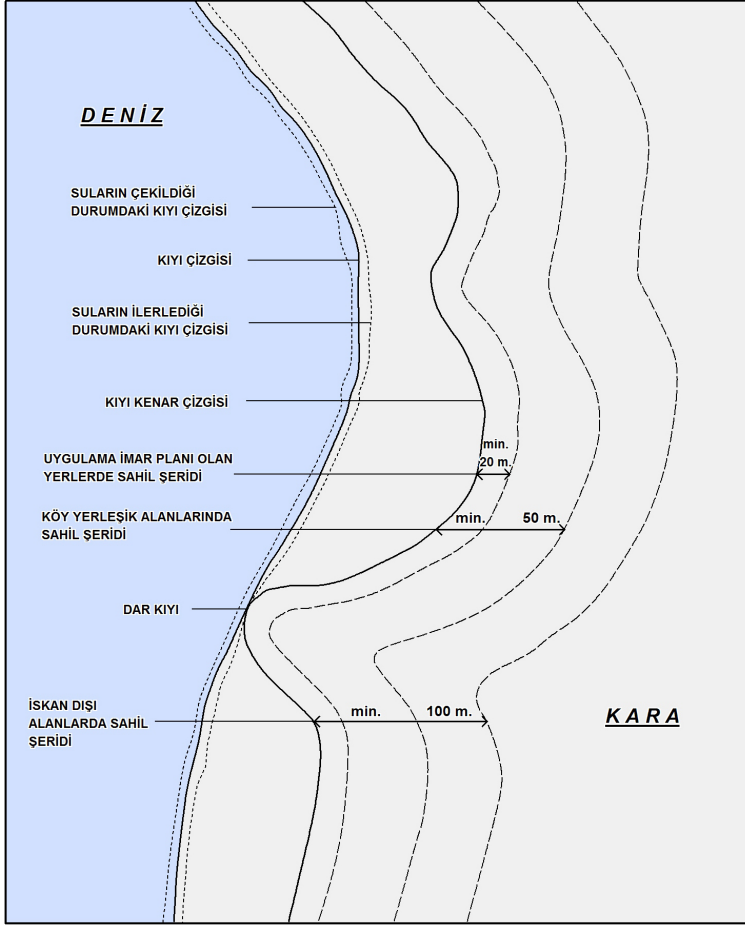
Kıyı Kanunu ve ilgili mevzuat Çevre ve Şehircilik Bakanlığı uhdesinde olup, kanun ve yönetmelik hükümlerini Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yürütür (RG 26.07.2014/29072). Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü; ilgili bakanlıklar ve kurumlar arasındadır. Uygulamaların kontrolü ise belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, dışında ise valiliklerce yürütülür.

Madde 4- Tanımlar

Kıyı Çizgisi: *Deniz, tabii ve sunî göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun kara parçasına değdiği noktaların birleşmesinden oluşan meteorolojik olaylara göre değişen doğal çizgidir (Şekil 1).*

Tabii ve sunî göllerde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nce belirlenen maksimum su kotu kıyı çizgisini belirler

Kıyı Kenar Çizgisi (Değişik: 30.03.1994/21890): *Deniz, tabii ve sunî göl ve*

Şekil 1: Kıyı Çizgisi, Kıyı, Kıyı Kenar Çizgisi, Dar Kıyı, Sahil Şeridi tanımlarını gösterir kroki (Değişik: RG- 13/10/1992-21374)(KKUDY, 2017).

akarsuların alçak-basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu, kumsal ve kıyı kumullarından oluşan kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırı; dar-yüksek kıyı özelliği gösteren kesimlerinde ise, şev ya da falezin üst sınırıdır.

Bu sınır doldurma suretiyle arazi elde edilmesi halinde de değiştirilemez.

Kıyı kenar çizgisi tespitine konu olmayan akarsuların, deniz, tabii ve suni göllerle birleştiği yerlerde, kıyı kenar çizgisi; deniz, tabii ve suni göl kıyı kenar çizgisi olarak tespit edilir.

(Ek: 25.03.2011/27885) *Tabii ve suni göller ile akarsuların, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne taşkın seddi yapılmış ya da henüz yapılmamış olmakla*

birlikte sınırları haritalar üzerinde gösterilen bölümlerinde kıyı kenar çizgisi taşkın seddinin kara tarafındaki toprakla kesiştiği sınırdan tespit edilir.

Kıyı (Değişik: 30.03.1994/21890): Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alandır.

a) Dar-Yüksek Kıyı: Plaj ya da abrazyon platformu olmayan veya çok dar olan, şev veya falezle son bulan kıyılardır.

b) Alçak-Basık Kıyı: Kıyı çizgisinden sonra da devam eden, kıyı hareketlerinin oluşturduğu plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu lagün gölü, lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanları içeren kıyılardır.

Sahil Şeridi (Değişik: 13.10.1992/21374) (Değişik: 25.03.2011/27885): Deniz ve tabii göllerin kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alandır.

(Değişik paragraf: 02.04.2013/28606) İki bölümden oluşan sahil şeridi kullanım amacı, topoğrafya ve doğal eşiklere göre uygulama imar planı kararı ile belirlenir. Sahil şeridinde yapılacak yapılar kıyı kenar çizgisine en fazla 50 metre yaklaşabilir. Yapı yaklaşma mesafesi içerisinde kalan alanlar uygulama imar planı ile gezinti alanları, dinlenme ve bu Yönetmelikte tanımlanan rekreatif alanlar ve yaya yolları olarak düzenlenebilir.

Sunî ve baraj göllerinde, Yönetmeliğin sahil şeridi ile ilgili hükümleri uygulanmaz.

Genel Esaslar

Madde 5 - Genel esasların belirtildiği bu kanun maddesi, daha sonra çıkan; Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik (RG: 13.10.1992/21374) ile koruma kul lanma yaklaşımını tesis etmeye yönelik kararlar ile güncellenmiştir.

Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunun Teşekkülü

Madde 6 - Kıyı kenar çizgisi tespit komisyonu valiliklerce, kamu görevlilerinden en az beş kişiden oluşturulur. Komisyonda aşağıda belirlenen meslek gruplarının her birinden en az bir kişinin bulunması zorunludur.

a) **(Değişik: 13.10.1992/21374)** Jeoloji mühendisi ve/veya jeolog ve/veya jeomorfoloğ (KKUD,1992).

b) Harita ve kadastro mühendisi

c) Ziraat mühendisi

d) Mimar ve/veya şehir plancısı

e) İnşaat mühendisi

Bu üyeler arasından valinin belirleyeceği bir üye komisyon başkanlığını yürütür.

Kıyı Kenar Çizgisinin Arazide Tespiti ve Haritalara Geçirilmesi

Madde 8- Kanunun ve bu Yönetmeliğin 4'üncü maddesinde belirlenen esaslara göre kıyı kenar çizgisi arazide tespit edilir. Bu Yönetmeliğin 7'nci maddesinde belirtilen onaylı hâlihazır haritalar üzerine işlenir.

Arazide teknik yönetmelik esaslarına göre tespit edilen noktaların meydana getirdiği kıyı kenar çizgisi, usulüne uygun olarak harita üzerine geçirilir. Bu şekilde düzenlenen kıyı kenar çizgisi geçirilmiş hâlihazır haritalar ve bunların dayanağı belgeler komisyon tarafından imzalanır.

Arazide tespit edilen ve harita üzerine geçirilen kıyı kenar çizgisinin hangi esas ve verilere göre geçtiğini açıklayan bir tutanak düzenlenir ve komisyon tarafından imzalanır.

Kıyı Kenar Çizgisinin Onayı ve İlanı (Başlık değişik: 02.04.2013/28606)

Madde 9- Orijinal pafta, bu paftadan çoğaltılmış bir takım ozalit pafta, mahallinde tutulan tutanak ve ölçü işlemleri ile ilgili belgeler valiliğe sunulur. Valilik uygun görüşü ile birlikte bu belgeleri ve konu ile ilgili diğer belgeleri Bakanlığa gönderir.

Uygun görülen kıyı kenar çizgileri Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe girer. Onaylı orijinal pafta valiliğe gönderilir. Bakanlıkça uygun görülmeyen kıyı kenar çizgisi paftaları, gerekli düzeltmeler veya yeniden tespit yapılmak üzere valiliğe iade edilir.

Ek fıkra (02.04.2013/28606) Onaylı kıyı kenar çizgileri;

- a) Kıyı kenar çizgisinin suya düşmesi,
- b) Mükerrer kıyı kenar çizgisinin bulunması,
- c) Kıyı kenar çizgilerinin kenarlaşmaması,
- ç) Yargı organlarınca kıyı kenar çizgisinin iptali ya da ikinci bir kıyı kenar çizgisinin tespit edilmesi,
- d) Daha evvel kıyı özelliği göstermediği halde, malzeme alımı sonucunda oluşan su alanları nedeniyle, bu alanları kıyıda bırakacak şekilde tespit edilen kıyı kenar çizgileri, bu su alanlarının deniz, göl veya akarsu ile doğrudan bağlantılı olmadığından Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunca belirlenmesi, halleri dışında değiştirilemez.

Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma

Madde 14- (Değişik: 30.03.1994/21890) Denizlerde, içme ve kullanma suyu kaynağı olmamak kaydı ile tabii ve suni göllerde ve akarsularda; sadece kamu yararının gerektirdiği hallerde, daha uygun alternatifler bulunmaması veya kıyı alanının yetersizliği nedeniyle ve uygulama imar planı kararı ile bu Yönetmeliğin 13'üncü maddesinde belirtilen yapı ve tesislerle, Kanunun 7'nci maddesi gereği yapılabilecek kara, deniz, hava ulaşımına yönelik altyapı tesisleri, (Ek ibare: 26.07.2014/29072)[41] ibadet yeri, yeşil alan düzenlemeleri kapsamında park, çocuk bahçesi, açık spor alanları ile açık alan ağırlıklı olmak üzere ve emsali aynı amaçla ayrılan alanın %3'ünü yüksekliği 5.50 m.yi aşmayan takılıp sökülebilir elamanlarla inşa edilen; lokanta, gazino, çay bahçesi, sergi üniteleri ve idare binalarını içeren fuar, piknik, eğlence alanları düzenlemek amacıyla doldurma ve kurutma işlemi yapılarak arazi kazanılabilir.

Planların hazırlanması, incelenmesi ve doldurma ve kurutma işleminin gerçekleştirilmesi aşamalarında, ekolojik dengenin korunması, deniz, tabii ve suni göl ve akarsularla bunların çevrelerinin ve bu çevredeki canlı hayatın olumsuz etkilenmemesi esastır.

Sahil Şeridinde Planlama

Madde 17- (Ek: 27.07.1996/22709) Kara alanı ise, dalgakıranlar da dâhil olmak üzere, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler ile kıyıda ve sahil şeritlerinde yat limanlarının kullandığı toplam alanı ifade eder.

Kıyı Kanunu hakkındaki değerlendirme ve öneriler

Halen uygulanmakta olan geçerli kıyı mevzuatına ait tanımlar yukarıda "3621 sayılı Kıyı Kanunu ve sonraki yasal düzenlemeleri" başlığı altında verilmiştir. Bu bölümde; yukarıda verilen güncel kıyı mevzuatına ait, irdelenmesine ihtiyaç olduğu düşünülen tanım ve kavramlar; jeomorfoloji perspektifinde, daha geniş çerçevede ise fiziki coğrafya bütünselliği içinde değerlendirilmiştir.

Madde 4 - Tanımlar

Kıyı Kenar Çizgisi (Değişik: 30.03.1994/21890):

Metinde yer alan "... **su hareketlerinin oluşturduğu...**" ifadesi doğru değildir. Su hareketleri dalga ve akıntıları ifade ediyorsa kıyının önkıyı bölümünde etkili olur. Oysa tarif edilen "kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanlar" kıyının artkırı bölümüdür. Su hareketleri artkırıya, yukarıda tanımlanan kıyı zonuna kadar etkili olmaz. Kıyının bu bölümü rüzgâr dinamik sürecinin etkisi altındadır. Kıyı Kenar Çizgisi tespiti

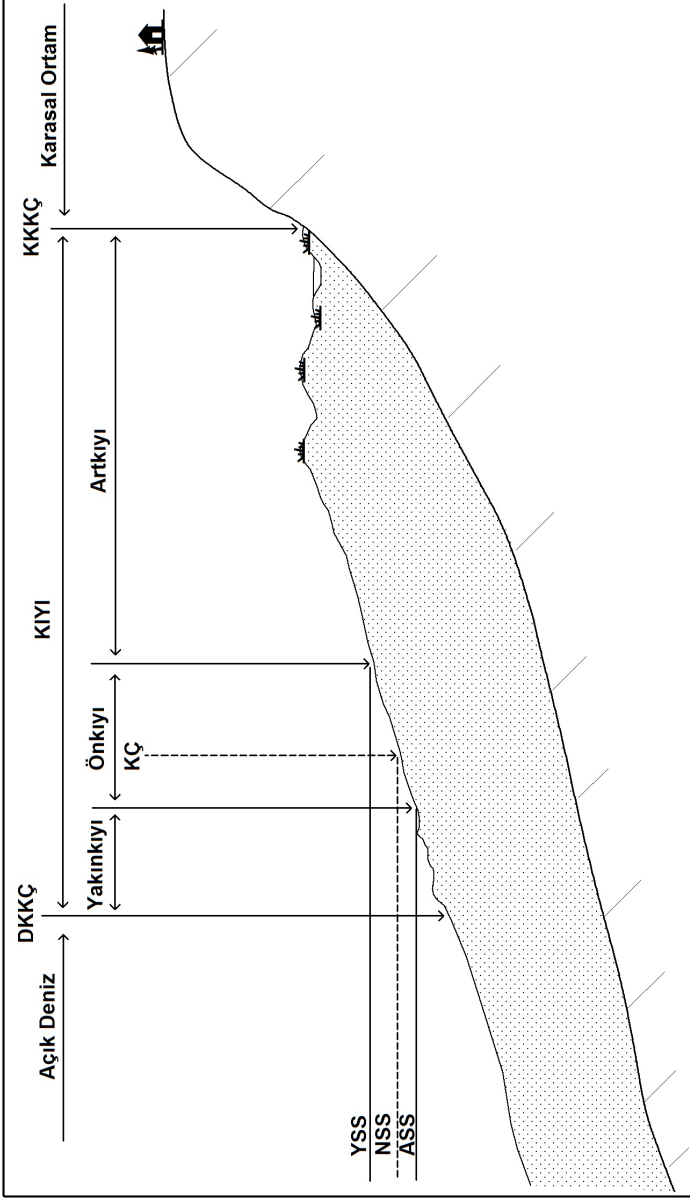
sırasında kanunun bu maddesindeki “... **su hareketlerinin oluşturduğu** ...” ifadesi, taraflar arasında; Kıyı Kenar Çizgisinin, dalga ve akıntılarının ulaştığı kara tarafındaki sınır olduğu konusunda tartışmalara neden olmakta, bu durum çözümü zor önemli problemlere ve hatalı Kıyı Kenar Çizgisi belirlenmesine yol açmaktadır. Özellikle kanundaki tanımı ile “Alçak-Basık Kıyı” tipinde artkırı onlarca hatta yüzlerce metre genişliğinde olabilir. Bu tip kıyılarda “su hareketinin oluşturduğu” ifadesi esas alındığında bu problemler çok daha ciddi boyutlara ulaşmaktadır. Bu durumda olması gereken; su hareketleri ifadesinin neyi kapsadığını bilimsel ve yeterli düzeyde açıklanmasıdır. Ya da deniz kıyıları için “su hareketlerinin oluşturduğu” yerine “**denizelliğin etkisi ile oluşan**” veya “**denizel kökenli olan**” ifadeleri daha doğru olup, sözü edilen problemlerin de önlenmesini sağlayacaktır.

Kıyı (Değişik: 30.03.1994/21890):

Kıyı mevzuatında, kıyı için “*Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alandır*” ifadesi yer alır. Bu tanım eksik olup, kıyıyı tanımlamakta yetersizdir.

Kıyı; kendine has tanımlayıcı özelliklere, güncel delillere sahip jeomorfolojik bir birimdir. Bu delilleri içeren yeryüzü parçasıdır, bir alanı temsil eder. Kıyının bir tarafında su ortam koşullarının hâkimiyeti altındaki su kütlesi (deniz, göl, akarsu, baraj ve gölet), diğer tarafında ise karasal ortam koşullarının hâkimiyeti altındaki kara yer alır. Yakınkıyı, Önkıyı ve Artkıyı olmak üzere 3 bölümden oluşan kıyı'nın deniz tarafından ve kara tarafından sınırları vardır (Şekil 2). Kıyı'nın deniz tarafından sınırına Denizel Kıyı Kenar Çizgisi (DKKÇ) adı verilir. Kıyının kara tarafındaki sınırına “Karasal Kıyı Kenar Çizgisi (KKKÇ)” adı verilir (Şekil 2).

Kıyı Çizgisi; taşkın durumları dışında, suyun kara parçasına değdiği noktaların birleşmesinden oluşan, meteorolojik olaylara, med-cezir etkisine göre değişen doğal çizgidir. Kıyı Çizgisi sabit değildir, gün içerisinde dahi değişebilir (Erinç 1986, Erol 1989, Turoğlu 2009, Turoğlu 2010). Sınır niteliği taşıyan kıyı çizgileri ise maksimum ve minimum su seviyesi yüksekliğine göre belirlenen kıyı çizgileridir. Bu iki kıyı çizgisi arasındaki bölge “**Önkıyı**” olarak tanımlanır. Su hareketlerinin (kıyı boyu akıntıları, Rip akıntıları gibi akıntı sistemleri, ayrıca dalga etkinliği) su kütlesi tabanındaki delillerinin görüldüğü su kütlesi içindeki bölge “**Yakın kıyı**” olarak tanımlanır. Yakın kıyının sınırları; su hareketlerine ait delillerin görülmeye başlandığı noktaların birleştirilmesi ile oluşan sınır (DKKÇ) ile su seviyesinin en alçak olduğu kıyı çizgisi, bir başka ifadeyle önkıyının su kütlesi tarafındaki sınırdır (Şekil 2). Denizelliğin jeomorfolojik, biyocoğrafik, hidrografik, tekstürel ve strüktürel delillerinin bulunduğu zon “**Artkıyı**”dır. Bir kısmı su içinde (DKKÇ ile KÇ arasındaki zon), diğer kısmı su dışında (KÇ ile KKKÇ arasındaki zon) olmak üzere iki farklı ortamı olmasına karşın, kıyının tamamı denizelliğin (su kütlesinin) etkisi altındadır. Kıyının çok önemli diğer özelliği ise onu tanımlayan tüm bu özelliklerin güncel olmasıdır.

Şekil 2: Kıyı ve kıyımın bölümleri (KÇ: Kıy Çizgisi, DİKKÇ: Denizel Kıyı Kenar Çizgisi, KKKÇ: Karasal Kıy Kenar Çizgisi, YSS: Yüksek Su seviyesi, NSS: Normal Su Seviyesi, ASS: Alçak Su Seviyesi).

Dar-Yüksek Kıyı: Kıyı mevzuatındaki tanımı; "Plaj ya da abrazyon platformu olmayan veya çok dar olan, şev veya falezle son bulan kıyılardır." Bu tanım göreceli olup, tartışmalara yol açmaktadır. "Kıyının bölümlerinden bazılarının ya da tümünün olmadığı, bölümleri oluşturan sınırların (DKKÇ, KÇ, KKKÇ) 2 sinin ya da üçünün çakıştığı kıyılar" ifadesi daha açık ve net bir tanımlama olacaktır.

Alçak-Basık Kıyı: Kıyı mevzuatındaki bu tanımın da düzeltilmeye ihtiyacı vardır. "Dar-Yüksek Kıyı" ifadesi jeomorfolojik olarak doğrudur. Buna karşın "Alçak-Basık Kıyı" ifadesi yerine "Geniş-Alçak Kıyı" ifadesinin kullanılması daha doğru olacaktır.

Tanımda yer alan "... kıyı hareketlerinin oluşturduğu ..." ifadesi hatalı kullanılmıştır. Tanımda devam eden; "plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu lagün gölü, lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanlar" kıyı hareketleri ile oluşmazlar. Bunlar jeomorfolojik, hidrografik, biyocoğrafik elemanlar olup, denizel kökenli morfodinamik etken ve süreçlerin (Dalgalar, Kıyı boyu akıntıları, Rip akıntıları, denizden kara yönüne doğru esen rüzgârlar, su seviyesi değişikliğine bağlı su yayılmaları, vb.) şekillendirdiği coğrafi elemanlardır. Bu tanımda; kıyı bölümlerinin (yakınkıyı, önkıyı, artkıyı zonları) eksiksiz tespit edilebilme yeterliliğinin olması gerekmektedir.

Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunun Teşekkülü

Madde 6- Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunun Teşekkülü ile ilgili olan bu maddede "KKÇ Komisyon üyelerinin valilikçe, kamu görevlilerinden en az beş kişiden oluşturulur" ifadesi bulunmaktadır. 5 kişilik listenin ilk maddesi aşağıdaki gibidir.

a) (Değişik: 13.10.1992/21374) *Jeoloji mühendisi ve/veya jeolog ve/veya jeomorfolog.*

- "... ve/veya" ifadesi; tercihe bırakılmıştır. Oysa kıyı; jeomorfolojik bir ünitedir. Bu yeryüzü şeklini ve morfodinamik süreçlerini tanıyacak, bunlara göre Kıyı Kenar Çizgisini belirleyecek komisyon üyelerinden biri olarak, doğrudan ve asli üye statüsünde bir "Jeomorfolog" yer almalıdır. Bu durum ayrıca Madde 8 içinde bir gerekliliktir.

Kıyı Kenar Çizgisinin Arazide Tespiti ve Haritalara Geçirilmesi

Madde 8- Son paragrafı aşağıdaki gibidir.

"Arazide tespit edilen ve harita üzerine geçirilen kıyı kenar çizgisinin hangi esas ve verilere göre geçtiğini açıklayan bir tutanak düzenlenir ve komisyon tarafından imzalanır."

8. Maddede yazılı olan ve arazide belirlenmiş olan Kıyı Kenar Çizgisinin geçerli olması için düzenlenecek olan tutanak; Kıyı Kenar Çizgisinin hangi esas ve verilere göre gerçekleştirildiğinin yazılması gereken tutanaktır. Kıyı; kendine has jeomorfolojik, hidrografik, biyocoğrafik karakteristik özellikleri olan bir yeryüzü şeklidir. Bu nitelikteki güncel özellikleri kıyının delilleridir ve Kıyı Kenar Çizgisi bu güncel özelliklere göre belirlenir, düzenlenecek tutanağa da bu özellikler karar vermedeki esaslar ve delilleri olarak yazılır, yazılması gerekir. Kanunda "Tanımlar" başlığı ile Madde 4 te verilen detaylar bu tür bir tutanak yapılması için yeterli değildir. Dolayısıyla Madde 6 için yapılan öneri ayrıca önem taşımaktadır.

Madde 9 - (Ek fıkra: 02.04.2013/28606) Onaylı kıyı kenar çizgilerinin değiştirilmesi hakkındadır.

Madde 9 da belirtilen 5 madde onaylı kıyı kenar çizgisinin değişmesi için birer sebep olabilir. Ancak şu unutulmamalıdır ki Kıyı Kenar Çizgileri de Kıyı Çizgisi gibi sabit olmayıp zaman içinde değişebilir. Bu değişim doğal yollarla gerçekleşebileceği gibi ayrıca insan müdahalesi sonucu doğrudan ya da dolaylı olarak değişebilir. Doğal yollar ile gerçekleşen Kıyı Kenar Çizgisi değişimi kıyı ve kıyı elemanları üzerinde etkili olan güncel morfolodinamik etken ve süreçlerin faaliyetleri ile gerçekleşir. Bu konudaki öngörü ve analizlerin jeomorfoloji araştırmaları ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Madde 9 (Ek fıkra: 02.04.2013/28606) da yer alan A ve D maddeleri kıyı morfolodinamik etken ve süreçlerinin aşındırma, taşıma ve biriktirme faaliyetlerinin doğal sonuçlarındandır. Kıyı dinamik süreçlerinin hesaba katılmadığı kıyı kullanımı; (D) maddesinde olduğu gibi ve benzeri problemlerin nedenidir. Kıyı Kenar Çizgisi değişimine ait B, C, Ç maddeleri hatalı Kıyı Kenar Çizgisi kararlarına aittir. Bu durum; Valilikçe belirlenen Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonu, ilgili mahkemelerce belirlenen Kıyı Kenar Çizgisi Bilirkişi Komisyonu, Kıyı Kenar Çizgisi Tespiti ile görevli kamu personelinin Kıyı jeomorfolojik birimini tanıma yeterlilikleri hakkındaki eksikliği göstermektedir. Bu durumlar için de Madde 6 amaçlı yapılan öneri dikkate alınmalıdır.

Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma

Madde 14- (Değişik: 30.03.1994/21890) Bu madde; hangi hallerde ve gerekçelerle deniz kıyılarında dolgu, göllerde kurutma yapılabileceği, doldurma ve kurutma işleminin yapılmasında hangi hususların dikkate alınması gerektiği açıklanmıştır.

Bu kapsamda, doldurma ve kurutma işleminin yapılmasında "Ekolojik dengenin korunması, deniz, tabii ve sunî göl ve akarsularla bunların çevrelerinin ve bu çevredeki canlı hayatın olumsuz etkilenmemesi esastır" ifadesine yer verilmesi çok doğru ve olması gereken hassasiyetlerdir. Ancak "doldurma ve kurutma" işlemleri ekosistem üzerine etkileri olduğu kadar

aynı zamanda morfodinamik etken ve süreçler üzerinde de onların özelliklerini değiştiren etkileri olmaktadır. Bu durum; çok önemli doğal ortam degradasyonlarına, ekonomik ve doğal kaynak kayıpları için tetikleyici rol oynar. Madde 14 (Değişik: 30.03.1994/21890) içeriğindeki eksiklik; telafisi zor kıyı problemlerine neden olabilecek boyutta önemli bir hata ve eksikliklidir.

Zira "Madde 14" te belirtilen deniz kıyı doldurma işlemi; Kıyıboyu ve Rip akıntı sistemleri morfodinamik etken ve süreçlerinin aşındırma, taşıma, biriktirme faaliyetlerinin değişmesine neden olacaktır. Bu doğal kıyı erozyonu ve kıyı birikim özelliklerini değiştirecektir. Bunun anlamı; hesapta olmayan kıyı erozyonu ya da kıyı birikimi kıyı çizgisi ve Kıyı Kenar Çizgisi değişimlerine, kıyı bölümlerinin ortadan kalkmasına ya da oluşmasına, kıyı tipinin değişmesine neden olacaktır. Bu durum; kıyı elemanlarının tamamen ya da kısmen değişmesi anlamına gelir. Liman ağızlarının kum setleri ile kapanması, kum birikmesi ile kullanılamamaları, yeni plaj oluşumları ya da turistik tesislerin plajlarının kıyı erozyonu ile aşınması kıyı çizgisi ve kıyı tipinin değişerek Dar-Yüksek Kıyı tipine dönüşmesi, vb. gelişmeler kaçınılmaz olacaktır. Artkırı'da kumul hareketlerini belirleyen denizsellikğin önemli dinamik etkenlerinden biridir. Yapılacak doldurma-kurutma işlemlerinde mutlaka dikkate alınması gerekmektedir.

14. Madde kapsamında yapılacak işlemler yukarıda özetlenen böylesi önemli gelişmeleri tetikleyecek, gerçekleşmesine neden olacak boyutlara sahipken; bu duruma yönlendiren temel belirleyici faktör ise Jeomorfolojik özellikler ve morfodinamik etken ve süreçlerdir. Buna karşın, 14. Madde kapsamında jeomorfoloji ve jeomorfolojik gerekliliğine yer verilmemesi önemli bir hata ve eksikliklidir. Doldurma ve kurutma işlemlerine ait gerekçe ve onay raporunun hazırlanmasında ve ayrıca karar aşamasında komisyon üyesi olarak mutlaka jeomorfolojik gerekliliğine yer almalı ve mutlaka raporda jeomorfoloji araştırmalarına yer verilmeli, karar aşamasında jeomorfoloji verileri ve sonuçları dikkate alınmalıdır.

Madde 17, Sahil Şeridinde Planlama

Ek: 27.07.1996/22709; "Kara alanı ise, dalgakıranlar da dâhil olmak üzere, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler ile kıyıda ve sahil şeritlerinde yat limanlarının kullandığı toplam alanı ifade eder." (EK, 1996).

Yaklaşımı bilimsel anlamda doğrudur. Zira kıyı; morfodinamik etken ve süreçleri, onların şekillendirdiği tanımlayıcı coğrafi delilleri ile güncel bir jeomorfolojik birimdir. Yukarıdaki açıklama ve tanımlar; güncel kıyının doldurularak, doğal kıyı delilleri olan özelliklerinin tamamen değiştirilmesiyle ortadan kaldırılmasını ifade etmektedir. Eğer güncel doğal kıyı tanımlayıcı özellikleri yoksa (bu durum doğal ya da yapay olarak gerçekleşmiş olabilir) bu durumda, orasının kara alanı olarak tanımlanması

gerekmektedir. Doldurulmak sureti ile kazanılan ve kullanılan yukarıdaki yazılı kara alanlarının kıyıları “**Yapay Kıyı**”lardır ve bu tip yapay kıyılar genellikle “Dar-Yüksek Kıyı” tipindedirler. Bu kabul; oranın doldurularak doğal kıyının ortadan kaldırılıp, belirli hedefler için gerçekleştirilen projeler olduğu gerçeğini değiştirmez. Jeomorfolojik araştırmalar ile eski doğal kıyı ve kıyı bölümleri ve ayrıca yapılan dolgu boyutları, niteliği, yapay kıyı özellikleri ve değişen kıyı morfolojik etken ve süreçleri belirlenebilir.

Sonuç

Günümüzde uygulanmakta olan Kıyı Mevzuatı; 04.04.1990 tarihinde kabul edilen 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve Uygulanmasına Dair Yönetmelik ile bu yönetmeliğin zaman içinde değişen bazı maddeleri ve eklerinden oluşmaktadır.

Kıyı; kendine has morfolojik etken ve süreçleri, elamanter yeryüzü şekilleri ve bunların oluşturduğu bölümleri olan jeomorfolojik bir birim, ünitedir. Mevcut kıyı mevzuatındaki bu farkındalık ve yaklaşım eksikliği hem Kıyı Kenar Çizgisi tespit hatalarının meydana gelmesine ve sonrasında hukuki problemlere yol açmaktadır, hem de doğal kaynak kayıplarına ve ekonomik kayıplara neden olmaktadır.

Kıyı Mevzuatının 4, 6, 8, 9, 14 ve 17. Maddelerinin revizyona ihtiyacı vardır. Bu revizyon; jeomorfoloji perspektifindeki yaklaşımları ve esasları kapsayacak nitelikte olmalıdır. Böylece; yukarıdaki bölümlerde bahsedilen kıyı kanunundaki eksiklikler telafi edilmiş ve hukuki problemlere yol açan, tartışmalara-yanlış anlamalara imkân veren ifadeler düzeltiliş olacaktır. Ayrıca yukarıdaki önerilerin dikkate alınması; kıyıların koruma-kullanma dengesinin sağlanmasına ve sürdürülebilir kullanımının tesis edilmesine de katkı sağlanmış olacaktır.

Faydalanılan kaynaklar

BYYK (1933). “Belediye Yollar ve Yapı Kanunu”, (Kanun No: 2290, Kabul Tarihi: 10.06.1933, Resmi Gazete Tarihi: 21.06.1933, Resmi Gazete Sayısı: 2433.

EK (1996). Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik (RG Tarih: 27.07.1996, Sayı: 22709) <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22709.pdf>

Erinç, S. (1986). “Kıyılardan yararlanmada hukuki düzenlemelere jeomorfolojinin katkısı”, *Jeomorfoloji Dergisi* 14: 1-5.

Erol, O. (1989). “Türkiye’de kıyıların doğal niteliği, kıyının ve kıyı varlıklarının korunmasına ilişkin “Kıyı Kanunu” uygulamaları konusuna jeomorfolojik yaklaşım (A geomorphological approach to the application of the laws 60

for the coastal protection in Turkey)", *Bulten (Bulletin), İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü* 6: 15-47.

İKDYHK (1972). "6785 sayılı İmar Kanununda Bâzi Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun", Kanun No: 1605, Kabul Tarihi: 11.07.1972, Resmî Gazete Tarihi: 20.7.1972, Resmi Gazete Sayısı: 14251.

KK (1984). "Kıyı Kanunu", Kanun No: 3086, Kabul Tarihi: 27.11.1984, Resmi Gazete Tarihi: 01 Aralık 1984, Resmi Gazete Sayısı: 18592.

KK (1990). "Kıyı Kanunu", Kanun No: 3621, Kabul Tarihi: 04.04.1990, Resmi Gazete Tarihi: 17 Nisan 1990, Resmi Gazete Sayısı: 20495.

KKİ (1986). "Kıyı Kanunu İptaline dair Anayasa Mahkemesi Kararı", Esas sayısı: 1985/1, Karar sayısı: 1986/4, Resmi Gazete Tarihi: 10 Temmuz 1986, Resmi Gazete Sayısı: 19160.

KKUDY (1985). "3086 Sayılı Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Resmi Gazete Tarihi: 18.05.1985, Resmi Gazete Sayısı: 18758.

KKUDY (1992). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Resmi Gazete Tarihi: 13.10.1992, Resmi Gazete Sayısı: 21374.

KKUDY (1994). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Resmi Gazete Tarihi: 30.03.1994, Resmi Gazete Sayısı: 21890.

KKUDY (1996). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Resmi Gazete Tarihi: 27.07.1996, Resmi Gazete Sayısı: 22709.

KKUDY. (2003). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Kanun No: 4971, Kabul Tarihi: 01.08.2003, Resmi Gazete Tarihi: 15.08.2003 Resmi Gazete Sayısı: 25200.

KKUDY (2004). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Resmi Gazete Tarihi: 30.03.2004, Resmi Gazete Sayısı: 25418.

KKUDY. (2005). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Kanun No: 5398, Kabul Tarihi: 03.07.2005, Resmi Gazete Tarihi: 21.07.2005 Resmi Gazete Sayısı: 25882.

KKUDY (2008). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Kanun No: 5801, Kabul Tarihi: 31.07.2008, Resmi Gazete Tarihi: 13.08.2008 Resmi Gazete Sayısı: 26966.

KKUDY (2011). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Resmi Gazete Tarihi: 25.03.2011, Resmi Gazete Sayısı: 27885.

KKUDY (2013). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Resmi Gazete Tarihi: 02.04.2013, Resmi Gazete Sayısı: 28606.

KKUDY (2014). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Resmi Gazete Tarihi: 26.07.2014, Resmi Gazete Sayısı: 29072.

KKUDY (2017). "3621 Sayılı Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.4897&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch> (son ziyaret 25.04.2017)

TCA (1982). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun No: 2709, Kabul Tarihi: 18.10.1982. Resmi Gazete Tarihi: 09.11.1982 Resmi Gazete Sayısı: 17863 (Mükerrer).

TK (1934). "Tapu Kanunu", Kanun No: 2644, Kabul Tarihi: 22.12.1934, Resmi Gazete Tarihi: 29.12.1934, Resmi Gazete Sayısı: 2892.

TMK (1926). "Türk Medeni Kanunun", Kanun No: 743, Kabul Tarihi: 17.02.1926, Resmi Gazete Tarih: 04.04.1926, Resmi Gazete Sayısı: 339.

Turoğlu, H. (2009). "3621 Sayılı Kıyı Kanunu ve Onun Uygulama Problemleri (The Coastal Law (number 3621) and Its Applied Problems)". *Türk Coğrafya Dergisi* 53: 31–40, Basılı ISSN 1302–5856, Elektronik ISSN 1308–9773, İstanbul.

Turoğlu, H. (2010). "Alçak Kıyılarda Kıyı Kenar Çizgisi Problemi". *Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu 2010, Afyon Kocatepe Üniversitesi 11–13 Ekim 2010, UJES 2010 Bildiriler Kitabı*: 206–218, Afyon.